ఉషశ్రీ అమరవాణి

డా.గాయత్రీ దేవి

ఉషశ్రీగారి 80 వ జయంతి సందర్భంగా వారి కుమార్తె వ్రాసిన ప్రత్యేక వ్యాసం

1974 నుండీ దాదాపు ఒక దశాబ్దం పాటు అశేష ఆంధ్ర శ్రోతలనీ ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రానికి కట్టిపడేసిన కార్యక్రమం "ధర్మ సందేహాలు" (వ్యాసపీఠం), ఆ కార్యక్రమం అంత ఆసక్తికరం కావడానికి కారణం శ్రీ ఉషశ్రీ - ఉషశ్రీ గంభీర గళం, అనితర సాధ్యమయిన కథన శైలి. ఆ రోజుల్లో ఆదివారం మధ్యాహ్నం, ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రం నుండి ఈ కార్యక్రమం ప్రసారమయ్యే సమయంలో ఏ పూటకాపూట సంపాదించుకుంటే కానీ రోజు గడవని రిక్షా వాళ్ళు కూడా బేరం దొరికినా రిక్షా కట్టేవారు కాదు, కార్యక్రమం పూర్తి అయ్యేవరకూ. ఏ కిళ్ళీ కొట్టు దగ్గరో చేరి భక్తి శ్రద్ధలతో వినేవారు ఆ తరువాతే బేరం చూసుకునేవారు. పామరులనీ, పండితులనీ సమంగా ఆకర్షించింది ఆ కార్యక్రమం. ఆ ఆకర్షణ ఎంతటే దాదాపు మూడు దశాబ్దాలు గడిచిన తరువాత ఈ రోజుకి కూడా ఉషశ్రీ అంటే రామాయణ భారతాల ప్రవచనాలని గుర్తుచేసుకుంటున్నారు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఉన్న ఆంధ్రులు.

ఉషశ్రీ వాణి ఆకాశవాణి ద్వారా నేటికీ తెలుగువారి స్మృతులలో అమరవాణిగా నిలిచిపోవడానికి వెనుక ఉన్న, నాకు తెలిసిన కథ -

శ్రీకారం

1952లో మొట్టమొదట నాన్న గొంతు ఆకాశవాణిలో వినబడిందని మా అత్త చెప్పింది. అది శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారి చెలియలి కట్టమీద ప్రసంగమట. అప్పట్లో ట్రాన్సిస్టర్ రేడియో ఊరికి ఒకరికో ఇద్దరికో ఉండేదట. అప్పుడు మా తాతగారూ (పురాణవాచస్పతి, ఉపన్యాస సార్వభౌమ పురాణపండ రామ్మూర్తిగారు) వాళ్ళు తూర్పు గోదావరి జిల్లా అలమూరులో ఉండేవారు. ఆ ఊరి ప్రెసిడెంటు గారింట్లోనూ, వారికి సంబంధించిన మరొకరి ఇంట్లోనూ మాత్రమే రేడియోలు ఉన్నాయిట. అప్పట్లో రేడియో అంటే ఓ అద్భుతం. ఆ అద్భుతమయిన రేడియోలో తన పెద్ద కొడుకు మాట్లాడుతున్నాడూ అంటే మరీ అద్భుతం, తను ఆ కార్యక్రమాన్ని ఎలాగయినా వినాలని మా తాతగారు ప్రెసిడెంట్ గారింటికి వెళ్ళారట. తాతగారు వెళ్ళాక తాము కూడా తమ అన్నగారి గొంతు రేడియోలో వినాలని మా మేనత్తలు ప్రెసిడెంట్ గారి చుట్టం ఇంటికి వెళ్ళారుట. సరిగ్గా కార్యక్రమం మొదలయ్యే సమయానికి ప్రెసిడెంట్ గారి ట్రాన్సిస్టరులో బాటరీలు అయిపోయాయని, ఆ చుట్టం ఇంట్లో ఉన్న బాటరీలని పట్టుకెళ్ళిపోయారట! ఆ రోజు ఆ కార్యక్రమాన్ని వినలేక పోయినందుకు చాలా నిరాశపడ్డామనీ, మా అన్నయ్య గొంతు నిత్యం రేడియోలో వచ్చే రోజులు వస్తాయనీ, మేమే కాదు వాడి గొంతు వినాలని కొన్ని కోట్ల తెలుగు వారు కోరుకునే రోజు వస్తుందనీ ఆ రోజు మాకు తెలియదు కదా అంది మా అత్త. అవును... అదే కదా పరమేశ్వర లీల!

తన మొదటి ప్రసంగం తరువాత అప్పుడప్పుడూ తనని ప్రసంగాలకీ, కథలకీ రేడియోవారు పిలుస్తూండేవారని నాన్న చెబుతుండేవారు.

హైదరాబాదు

రాజమండ్రి ఆర్ట్స్ కాలేజీలో ట్యూటర్‌గా కొన్నాళ్ళు పని చేసి, హైదరాబాదు చేరి అక్కడ ఆంధ్రభూమి, ఆంధ్రజనత, ప్రజాప్రభ దినపత్రికలలో సబ్‌ఎడిటర్‌గా పనిచేశారట. ఎక్కడా ఆరుమాసాలకి మించి పని చెయ్యలేదట.

ఆ సమయంలో ఆకాశవాణి హైదరాబాదు కేంద్రంలో ప్రాంతీయ వార్తలు చదివే నళినీకాంతరావుగారు సెలవుపెడితే వార్తలు చదవడానికి నాన్నగారికి అవకాశం వచ్చింది. అప్పుడు "ఆకాశవాణి హైదరాబాద్ కేంద్రం, ప్రాంతీయ వార్తలు చదువుతున్నది పురాణపండ సూర్యప్రకాశ దీక్షితులు"(నాన్నగారి అసలు పేరు) అని వార్తలు చదివేవారట. ఆ సమయంలోనే స్క్రిప్ట్ రైటర్ పోస్ట్ ఒకటి ఖాళీ అయ్యిందట. అప్పటికే నాన్న ప్రతిభని గుర్తించిన నాటి హైదరాబాద్ స్టేషన్ డైరక్టర్ కృష్ణమూర్తిగారు, నాన్న చేత ఆ పోస్ట్‌కి అప్లై చేయించమని రజనీకాంతరావుగారికి చెప్పి, అప్లై చేయించి రేడియోలోకి ఉద్యోగిగా తీసుకున్నారట. అలా 1965లో ఆకాశవాణిలో ఉద్యోగిగా ప్రవేశించారు నాన్న.... ఈ ఉద్యోగం ఎన్నాళ్ళు వెలగబెడతాడో అని నాన్నని తెలిసిన వాళ్ళే కాదు నాన్న కూడా అనుకున్నారట. రేడియో ఆయన ప్రవృత్తికి సరయిన ఉద్యోగం కావడంతో రెండు దశాబ్దాలు రేడియోలోనే ఉన్నారు, రేడియో ఉషశ్రీగా ఈనాటికీ ప్రజల మనసుల్లో చిరంజీవిగానూ ఉన్నారు.

1970 ప్రాంతంలో శ్రీమతితో

1965లో పాకిస్తాన్ మనదేశం మీద దురాక్రమణ చేసిన సమయంలో అప్పటి మన ప్రధాని లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రి యుద్ధ నిధి కోసం హైదరాబాదు వచ్చారట. ఆయన కార్యక్రమానికి ఆకాశవాణి నుండీ ప్రత్యక్ష వ్యాఖ్యానం ఏర్పాటు చెయ్యాలి - వ్యాఖ్యానానికి ఎవరిని పంపాలి అని ఆలోచించి, అప్పటికి ఇంకా ఉద్యోగంలో చేరి పది పదకొండు నెలలు కూడా కాకపోయినా, వ్యాఖ్యానంలో అనుభవం లేకపోయినా ఇతనికిచ్చి చూద్దామని అయ్యగారి వీరభద్రరావు గారు, ఆ బాధ్యతని నాన్నకి అప్పచెప్పారట. ఆ కార్యాన్ని నాన్న విజయవంతంగా నిర్వహించారట. 1948లో మహాత్మాగాంధీ మరణించినపుడు రేడియోలో గంభీర గళంతో డిమెల్లో చెప్పిన వ్యాఖ్యానం విన్నపుడు 'నాకు రేడియో ఉద్యోగం వస్తే ప్రత్యక్ష వ్యాఖ్యానం ఇలా చెప్పాలి' అనుకున్నారట నాన్న. ఆ కోరిక దాదాపు రెండు దశాబ్దాల తరువాత మొదటిసారి తీరింది. నాన్నగారు తరువాత తరువాత ఎన్నెన్నో కార్యక్రమాలకి ప్రత్యక్షవ్యాఖ్యానాలు చెప్పారు. అవి ఆయనకి పేరు ప్రఖ్యాతులు తెచ్చాయి.

రేడియోలో చెయ్యవలసిన ఉద్యోగం స్క్రిప్ట్ రైటర్ - అంటే కాయితం మీద కార్యక్రమాలకి అవసరమయిన విషయాలు రాసి ఇవ్వాలి - అయితే ఒక్కనాడు కూడా నాన్న కాయితం మీద కలం పెట్టలేదట - కార్యక్రమానికి ఏది అవసరమో అది అప్పటికప్పుడు ఆశువుగా చెప్పేవారట. అది ఆయనకి భగవంతుడు ఇచ్చిన వరం. ఈ సందర్భంగా ఒక మాట చెప్పాలి. మా నాన్నగారి చిన్నపుడు శ్రీధర వెంకయ్య గారు అనే జ్యోతిశ్శాస్త్ర పండితులు మా తాతగారితో "అబ్బాయ్, మీవాడు నోరు పెట్టుకుని బతుకుతాడు" అని భవిష్యత్తు చెప్పారట! ఆయన వాక్కు ఫలించింది అని నాన్న చెప్పేవారు.

హైదరాబాదు రేడియోలో కొంతకాలం మల్లేశు అనే పేరుతో, కొంత కాలం పెద్దబాబు అనే పేరుతో నాన్నగారు, రవణక్క అనేపేరుతో రతన్ ప్రసాద్‌గారు, ఏకాంబరం పేరుతో సత్యనారాయణగారు-- ముగ్గురూ కలిసి కార్మికుల కార్యక్రమాన్ని కార్మికులకి

ఆసక్తిదాయకంగా చెయ్యడమే కాదు సర్వజనరంజకంగా తయారు చేశారు. ఆ కార్యక్రమంలో ఒక రోజు వీళ్ళు కాకరకాయ బజ్జీల గురించి మాట్లాడారట. అది విన్న శ్రోత ఒకావిడ కాకరకాయతో బజ్జీలు చేసి రేడియో స్టేషనుకి తీసుకు వచ్చి వీళ్ళకి పెట్టిందట.

నాన్నగారు కొంతకాలం హైదరాబాదు రేడియోలో ఫామిలీప్లానింగ్ శాఖలో పనిచేశారు. ఆ కార్యక్రమాలని కూడా ఎంతో సరదాగా వినాలనిపించేలా తయారు చేసేవారు. ఒక నాటి కార్యక్రమంలో రతన్‌ప్రసాద్‌గారు నాన్న భార్యా భర్తల్లా మాట్లాడుతూ లైవ్ ప్రోగ్రాం చేస్తున్నారట. వీళ్ళు ఎంత సహజంగా మాట్లాడుతున్నారంటే, వీళ్ళు కేవలం మాటలేనా, యాక్షన్ కూడా చేసేస్తున్నారా అని అప్పుడు హైదరాబాదు రేడియోలో ఉన్న రజనీకాంతరావు గారు కంగారుగా వెంటనే స్టూడియోలోకి వెళ్ళి చూశారట. వీళ్ళిద్దరూ మైకు ముందు 'కూర్చుని' మాట్లాడ్డం చూశాక ఊపిరి పీల్చుకున్నారట!! రేడియో ప్రత్యేకతే అది – మనిషి కదలకుండా కేవలం గొంతులో నుండే అన్ని భావాలూ కలిగేలా మాట్లాడాలి!

విజయవాడ

రేడియోలో నాకు తెలిసినంత వరకూ ప్రమోషన్స్ చాలా తక్కువ. స్క్రిప్ట్ రైటర్‌గా చేరిన వారు అదే పోస్ట్‌లో, అనౌన్సర్‌గా చేరినవారు ఆ పోస్ట్‌లో రిటైర్ అవుతుంటారు. తన రెండు దశాబ్దాల రేడియో సర్వీసులో నాన్నగారికి మూడు ప్రమోషన్‌లు వచ్చాయి. ఏదో మాటవరసకి చెప్పుకోవడమే కానీ నిజానికి ఇప్పటికి మూడున్నర దశాబ్దాలుగా తెలుగువారి మనసుల్లో ఉషశ్రీ పేరు నిలిచిపోవడానికి కారణం ఆయన కథాకథన శైలీ, వాక్శుద్ధి తప్ప ఈ ప్రమోషన్‌లు కావు.

1969లో ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రంలో జలసూత్రం రుక్మిణీనాథ శాస్త్రిగారు మరణించడంతో ఒక ఖాళీ ఏర్పడింది. హైదరాబాదు వదిలి రావడం నాన్నకి కానీ, మాకెవ్వరికీ కానీ (అప్పటికి నేను 4వ తరగతి) ఇష్టం లేదు. కానీ నాన్న శ్రేయోభిలాషులు ఇది నీ మంచి కోసమే వెళ్ళు, అని ఆ పోస్ట్‌కి అప్లై చేయించి నాన్నని ఇంటర్వ్యూకి పంపారు. విజయవాడలో ఇంటర్వ్యూ. వ్యవసాయశాఖలో ఉద్యోగం కనక అక్కడ వ్యవసాయ శాఖాధికారులు నాన్నని తత్సంబంధమయిన ప్రశ్నల వర్షం కురిపించడం మొదలుపెట్టారట. అప్పుడు నాన్న, 'అయ్యా, మీకెందుకీ శ్రమా, నాకు ఈ విషయాలలో పరిజ్ఞానం శూన్యం, అయినా రేడియో పనిచేసే వారికి ఆ విషయాలు తెలియనవసరం లేదు. తమవంటి శాస్త్రవేత్తలు ఇంగ్లీషులో ఆ విషయాలని మాకు రాసి పంపుతారు, అవి ఎలా చెబితే సామాన్యుడికి అందుతుందో నాకు తెలుసు, తెలుసును కనకనే వైద్యరంగంలో ఓనమాలు తెలియక పోయినా కుటుంబ నియంత్రణ కార్యక్రమాలు నిర్వహించడంలో నన్ను మించినవాడూ లేడనిపించుకునేలా చేశాను.' అన్నారట. (అసలు ఆ ఇంటర్వ్యూని చెడగొట్టి హైదరాబాదులో ఉండిపోవాలని నాన్న కోరిక) అప్పటి స్టేషన్ డైరక్టర్ వెంటనే ఆ పోస్ట్‌కి నాన్నని సెలక్ట్ చేసేశారు, అప్పటి నుండీ మేము విజయవాడవారమయ్యాము. ఒక సంవత్సరంలో తిరిగి హైదరాబాదు వెళ్ళిపోవచ్చు అనుకుంటూ విజయవాడ చేరాం. 69 ఏప్రిల్‌లో విజయవాడ ప్రవేశం చేసే సమయానికి ఊరంతా శ్రీరామనవమి ఉత్సవాలు అయ్యి సగం సగం తీసిన పందిళ్ళతో చెత్తా చెదారంతో రోడ్లన్నీ భయంకరంగా ఉన్నాయి. వాటికి తోడు పందులూ, మురికి కాలువలూ, మనుషులు వచ్చి శుభ్రం చెయ్యవలసిన లెట్రిన్లూ వగైరా చూసి, 'నాన్నా నాకీ ఊరు బాలేదు మనం మళ్ళీ హైదరాబాదు వెళ్ళిపోదాం' అని సతాయించేదాన్ని నేను, 'వెళ్ళిపోదాం నాన్నా' అని నన్ను ఓదార్చేవారు నాన్న – అటువంటిది ఈ రోజు ఎవరయినా మీదే ఊరు అంటే విజయవాడ అని చెబుతాను. ఆనాటి నుండీ మాకు

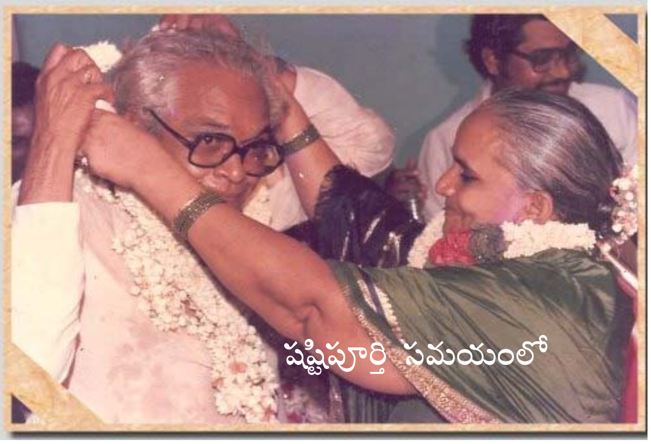

నలుగురు కూతుళ్ళు

విజయవాడే స్వంత ఊరు అయిపోయింది. అమ్మా నాన్నలు లేకపోయినా మాకు పుట్టినిల్లు! నాన్న అక్కడే ఇంకా ఉన్నట్లుంటుంది మనసుకి.

వ్యవసాయ కార్యక్రమాలలో పంట సీమలు, పసిడి పంటలు అనే కార్యక్రమాలు ఉండేవి - అందులో నాన్న చిన్నబాబు అనే పేరుతో మాట్లాడుతుండేవారు. ఆ కార్యక్రమాలన్నీ కూడా ఈ వ్యవసాయంతో సంబంధం లేకపోయినా నేను కూడా ఇష్టంగా వినేదాన్ని. ఈ కార్యక్రమం వినే ఎందరో నాన్నకి అభిమానులయ్యారు. ఆఫీసు పని మీద పల్లెటూళ్ళకి వెళ్ళినపుడు నాన్నని కలవడానికి అక్కడి ప్రజలు చుట్టూ చేరుతుండేవారు. అదీ ఇదీ అని లేదు ఏ కార్యక్రమమయినా దానిని రక్తి కట్టేలా చేసే శక్తి ఆయనకి ఉంది. వ్యవసాయ విభాగాన్ని చూసే గుమ్మలూరి సత్యనారాయణగారు, అప్పటికప్పుడు ఏదయినా కార్యక్రమాన్ని చెయ్యవలసి వస్తే నాన్నని స్టూడియోలోకి పంపేవారు - వెంటనే లైవ్‌ప్రోగ్రాం అయ్యేది.

మలుపు

1973లో బాలాంత్రపు రజనీకాంతరావుగారు స్టేషన్ డైరెక్టర్‌గా ఉన్న సమయంలో నాన్న తెలుగు ప్రసంగ విభాగానికి అధిపతి అయ్యారు - రామాయణ భారత ఉపన్యాసకులు, వ్యాఖ్యాత అని తెలుగు వారి మనసులు దోచుకున్న ఉషశ్రీకి అదే మలుపు తిప్పిన సమయం. ఆ సమయంలో రజనీకాంతరావుగారి ప్రోత్సాహంతో ప్రతి శనివారం మధ్యాహ్నం 1.30కి ధర్మ సందేహాలు పేరిట ఒక పది నిమిషాల కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు నాన్న. అందులో రామాయణ, భారత, పురాణాల గురించే కాకుండా రాజకీయాలు, క్రీడలు.. ఇంకా ఎన్నెన్నో అంశాల గురించి శ్రోతలు పంపిన ధర్మ సందేహాలకి నాన్న తనదయిన ప్రత్యేక శైలిలో వ్యంగ్యమూ, చురకలూ చేర్చి జవాబులు చెప్పేవారు. "ఆ కార్యక్రమం ఎంత ఆదరణ పొందిందంటే కార్యక్రమం నిడివిని అరగంటకి పెంచక తప్పలేదు. ఆ తరువాత శ్రోతల కోరిక మేరకు ఆ కార్యక్రమాన్ని ఆదివారం మధ్యాహ్నం 12 గంటకి మార్చక తప్పలేదు." -- అన్నారు ఆ మధ్య ఒకసారి బాలాంత్రపు రజనీ కాంతరావు గారితో మాట్లాడుతుంటే, ఆ సంఘటనలన్నీ నాకు కూడా గుర్తున్నాయి. ఆ సమయానికి వివిధభారతిలో సంక్షిప్తశబ్ద చిత్రం పేరుతో సినిమా వేసేవారు రేడియోలో. సాధారణంగా సినిమా కార్యక్రమాలకి ఎక్కువ ఆదరణ ఉంటుంది. అయితే నాన్న కార్యక్రమం వచ్చే సమయంలో ప్రజలు సినిమా కార్యక్రమం మానేసి ఇదేవినడం మొదలుపెట్టారు. అప్పుడే దానికి వ్యాసపీఠం అని పేరు పెట్టారు. ఆ కార్యక్రమంలో నాన్న ధారావాహికంగా భారతం, రామాయణం, భాగవతం చెప్పారు. ఈ కార్యక్రమం నాన్నకి, విజయవాడ రేడియో కేంద్రానికి కూడా పేరు తెచ్చిపెట్టింది.

1988లో కూతుళ్ళు,పెద్దల్లుడితో

ఆంధ్రదేశాన్ని ప్రతి ఆదివారం అరగంట సేపు నైమిశ తపోవనంగా మార్చేశారు ఉషశ్రీ అన్నారు ప్రముఖులు. పండిత పామరులని సమంగా ఆకర్షించిందీ కార్యక్రమం. పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యుల వంటి పండితులూ, పెద్దల నుండీ సామాన్య గృహిణులూ, రిక్షా తొక్కి

కాయ కష్టం చేసుకునే వారూ, ఆఖరికి ముష్టివారు సహితం ఎక్కడో ఒకచోట రేడియో దగ్గర చేరి రామాయణ భారతాలని "శ్రీ గురుభ్యోనమః" నుండి (కార్యక్రమం ఆరంభం) నుండి "స్వస్తి" (ముగింపు) వరకూ కార్యక్రమాన్ని భక్తిశ్రద్ధలతో వినేవారు. రేడియో ముందు దీపం పెట్టి, కార్యక్రమం అవ్వగానే కొబ్బరికాయ కొట్టి హారతులు ఇచ్చేవారు చాలామంది శ్రోతలు (మా మామ్మతో సహా). రేడియో ఒక పవిత్ర వస్తువయ్యింది ధర్మసందేహాలు శ్రోతలకి. (ఆయన రాసిన రామాయణ భారతాది గ్రంథాల ముద్రణా, అవి లక్షల కొద్దీ కాపీలు ఈ నాటికీ ఇంకా అమ్ముడవుతూండడం... అదంతా మరో కథ)

ఇదంతా ఒక రోజులో జరిగినది కాదు - పదం పలకడం నేర్చిననాటినుండీ మా మామ్మగారు నేర్పిన భాగవత పద్యాలు, తాతగారి దగ్గర పారాయణం చేసిన భారత రామాయణాలు, నండూరి కృష్ణమాచార్యులుగారు, దిగుమర్తి సీతారామస్వామిగారు, వెంపరాల సూర్యనారాయణగారల వంటి పండితులయిన గురువు - దగ్గర చేసిన అధ్యయనం, సాహితీ ప్రక్రియలలో చేసిన రచనానుభవమూ, ప్రముఖులతో నిర్వహించిన పలు సాహితీ సమావేశాలూ..... ఇవన్నీ నలభయ్యో ఏట నుండీ సాగించడానికి తలపెట్టిన తపోదీక్షకి పూర్వరంగం. పాంచభౌతికంగా ఇహలోకాన్ని వదిలిన పద్దెనిమిది సంవత్సరాల తరువాత నేటికీ ఆయన కలానికీ, గళానికీ ప్రపంచమంతటా అభిమానులున్నారంటే అది ఆ తపస్సు ఫలితమే!

ఇంకా...

రేడియోలో ఎన్నెన్నో విశిష్టమయిన కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు నాన్న. భక్తిరంజినిలో భగవద్గీత, కథామందారం పేరుతో ప్రముఖుల కథలు, నవలా స్రవంతి పేరుతో మంచి నవలలు, ఉత్తమ స్థాయి కవిసమ్మేళనాలూ, అష్టావధానాలూ, భువన విజయులూ, అహూతుల సమక్షంలో ఏర్పాటు చేసిన కార్యక్రమాలని రూపొందించేటప్పుడు నాన్నగారిది ఒకటే సిద్ధాంతం - కార్యక్రమాలలో పాల్గొనడానికి అవకాశం ఇవ్వమని తన వెంటపడేవారికి కాదు, తను వెంటపడి పిలిచి తీసుకురావలసిన వారినే పిలవాలి అని. విద్వత్తులేని వారికి కార్యక్రమం ఇచ్చేవారు కాదు. ప్రతిభ ఉన్న వారికి ఎలాగయినా అవకాశం ఇచ్చేవారు. అయినవారికే అవకాశాలు ఇవ్వడం అన్నది ఏనాడూ లేదు.

ప్రత్యక్ష వ్యాఖ్యానాలు

నాన్న నిర్వహించిన కార్యక్రమాలలో ఆయనకి చాలా ఇష్టమయినది - ప్రత్యక్షవ్యాఖ్యానం - భద్రాచలంలో సీతారామకళ్యాణానికి నాన్నగారు అనేక సంవత్సరాలపాటు ప్రత్యక్షవ్యాఖ్యానం చెప్పారు. ఈ నాటికీ శ్రీరామనవమి, సీతారామ కళ్యాణం అనుకోగానే నాన్నపేరుని గుర్తుచేసుకుంటారు తెలుగువారు. ఆయన చెబుతూంటే శ్రోతలకి భద్రాచలంలో కళ్యాణం కళ్ళకి కట్టినట్లు ఉండేది. దువ్వూరి వెంకట రమణశాస్త్రిగారు నాన్నని కలిసినపుడు 'నువ్వేనా భద్రాచలంలో జానకమ్మ కళ్యాణం కన్నులారా చూసి మా కందరికీ చెవులతో చూపిస్తున్నావు, చాలా సంతోషం' అని ఆనందాన్ని వ్యక్తం చేశారు. అప్పట్లో నాన్నగారు చెప్పిన సీతాకళ్యాణం కాసెట్‌ని రెండు సంవత్సరాల క్రితం మా వెబ్‌సైట్ www.ushasri.org లో పెట్టినపుడు, దేశం నలుమూలలనుండే కాక అమెరికా నుండీ కూడా తెలుగువారు ఆ నాడు తాము ఉషశ్రీ గారి ప్రత్యక్ష వ్యాఖ్యానంతోనే సీతారామకళ్యాణం చేసుకున్నామనీ, ఆ అనుభూతి తమకు చాలా ఆనందంగా ఉన్నదని ఫోనులూ మెయిల్స్ ద్వారా తెలియజేశారు. అది మాకు చాలా ఆనందాన్నిచ్చింది. గోదావరి నది మీద కొవ్వూరు నుండీ రాజమండ్రి వరకూ వేసిన రోడ్డు రైలు బ్రిడ్జిని నాటి రాష్ట్రపతి ఫక్రుద్దీన్ ఆలీ అహ్మద్ గారు ప్రారంభించినపుడు నాన్నగారు చెప్పిన ప్రత్యక్ష వాఖ్యానం మరువలేనిది. ఆనాడు ఆయన చెప్పిన వ్యాఖ్యానం విన్న స్టేషన్ డైరక్టర్ వెంటనే ఆనందంగా ఫోన్ చేసి అభినందించారు. జై ఆంధ్రా ఉద్యమ సమయంలో కాకాని వెంకటరత్నం గారు మరణించారు. ఆయన అంతిమ యాత్రని కళ్ళారా చూస్తూ చెబుతున్నట్లు వ్యాఖ్యానం చేసి అందరినీ ఆశ్చర్యచకితుల్ని చేశారు. కృష్ణాపుష్కరాలకి కూడా ఆయన ప్రత్యక్షవ్యాఖ్యానం చేశారు.

ఇలా చెబుతూ పోతే ఎన్నో విశేషాలు ఉన్నాయి....

19986 లో నాన్న ఆకాశవాణి ఉద్యోగం నుండీ రిటైర్ అయ్యారు. (రామాయణ భారతాల ప్రవచన దీక్ష నుండీ ఆయనకి రిటైర్మెంట్ లేదు).

ప్రసార భారతి - ఆర్కైవ్స్

1990 జులై నాటికి నాన్న ఆరోగ్యం బాలేదు. కూర్చుంటే వెన్నంతా మంట, భరించలేని నొప్పితో నిరంతరం పడుకునే ఉండవలసి వచ్చింది. ఆ సమయంలో ఆకాశవాణి విజయవాడ వారు ఆర్కైవ్స్ కోసం నాన్నచేత పదమూడు ఎపిసోడ్స్ కృష్ణలీలలు చెప్పించి రికార్డ్ చేస్తాం అన్నారు. రోజుకి ఒక్క భాగమయినా చెయ్యగలనో లేదో అనుకుంటూ ఆకాశవాణి స్టూడియోకి వెళ్ళారు నాన్న - ఏకబిగిన ఆరేసి ఎపిసోడ్స్ చొప్పున రెండు రోజుల్లో రికార్డింగ్ పూర్తిచేసేశారు - ఆ రెండు రోజులు నాన్న ఎంత ఉత్సాహంగా ఉన్నారో, అసలు నాకు అనారోగ్యమే రేడియోకి వెళ్ళకపోవడమేమో, ఇవాళ నాకు అసలు ఏ బాధాలేనట్లు ఉంది - అన్నారు ఆనందంగా. రేడియో అంటే అంత ప్రాణం నాన్నకి... పద్దెనిమిది సంవత్సరాల క్రితం నాన్న చేసిన ఆ కార్యక్రమాన్ని ఇప్పటికయినా సిడిలు చేసి తెలుగు శ్రోతలకి ప్రసార - భారతి వారు అందిస్తే -- నాన్న అనారోగ్యాన్ని కూడా లెక్క చెయ్యకుండా ఆర్కైవ్స్ కోసం స్టూడియోకి వెళ్ళిన శ్రమకీ, కృష్ణలీలలు అందించడానికి ఆయన చేసిన కృషికీ ఫలితం ఉంటుంది.

స్వస్తి.

ఆయనకి రేడియో ఉద్యోగం సద్యోగం. ఎందుకంటే తన అవకాశాన్ని మరో విషయానికీ మరో మిమర్శకీ వాడుకోక భారతీయులకి హృదయస్పందన నేర్పిన సద్గ్రంథ వ్యాప్తికి అంకితం చేసినందుకు. కొన్నేళ్ళపాటు నిరంతర దీక్షతో ఆ గ్రంథాలను ఆయన ప్రవచిస్తూంటే తెలుగుజాతి వెర్రెత్తిపోయింది. ఇలా కావడానికి ఆయన పాండిత్యంతో పాటూ శ్రావ్యము, గంభీరము పరిష్కృతము సరళము స్పష్టము అన్నిటికీ మించి భావస్ఫోరకమూ అయిన వాక్కు........ **ధారా రామనాధ శాస్త్రి**

ఉషశ్రీ చెప్పదలచిన దాన్ని స్పష్టంగా ముందు దర్శించి, రుచికరంగా మనకు బొమ్మకట్టి చూపించి, సముజ్వలంగా వ్యాఖ్యానిస్తారు. ఆయన భావుకతలోని దృశ్యధర్మాన్నీ, కథనంలోని చిత్రమయిన ఒడుపునూ, సుఖశ్రావ్యమయిన వారి కంఠస్వరాన్నీ గుర్తించలేకపోవటం సాధ్యం కాదు. శైలి అంటే పద గతి మాత్రమే కాదు భావగతి కూడా..............**ఎస్.వి.భుజంగరాయ శర్మ.**

మహానది నుండి పంటకాల్వ తీసి, నీరు ప్రవహింపజేయడం అవసరం. దేశ కాలానుగుణంగా మీరు తలపెట్టిన ఈ మీ వ్యవసాయం ఫలవంతమవుతుంది. సంస్కృతులకు అది వ్యాస భారతం. తెలుగు వాళ్ళకు ఇది సమాసభారతం.............................. **మధునా పంతుల సత్యనారాయణ శాస్త్రి**

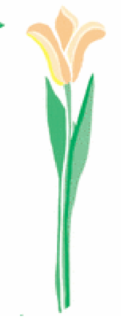

డాక్టర్ గాయత్రీదేవి గారికి ఆయుర్వేదంలో రెండు దశాబ్దాల అనుభవం, పత్రికలు, రేడియో, టీవీ మాధ్యమాల ద్వారా అందరికి ఆరోగ్యాన్ని అందించే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. తండ్రి ఉషశ్రీ అసంపూర్ణ గ్రంథం "రామాయణంలో హనుమంతుడు" పూర్తి చేశారు. **"why of Herbs", An Institute Of Ayurveda"**,"పుట్టబోయే బుజ్జాయి కోసం" రచనలకి జాతీయ బహుమతులు పొందారు. 2007 లో భరతముని ఆర్ట్స్ అకాడమీ వారి - "ఆదర్శ వనితా పురస్కారం" అందుకున్నారు